

meglepett. Tehát bármiféle relativizálást elutasítva is kérdés: mindig csak Magyarországot kell pellengérré állítani ebben az ügyben?

■ **Ez azért hangzik rosszul, mert ha megbírálják a magyar kormányt, azonnal elhangzik, hogy Svédország sem jobb, és „Amerikában verik a négereket”.**

■ Ezért tartom nagyon fontosnak, hogy minden ilyen mondatot úgy kezdjük: egy százalék is sok, és mindenkinek ott kell küzdenie ellene, ahol befolyása van. Talán kevesen tudják, hogy 2015-re Magyarország nyerte el a Nemzetközi Holokausztemlékezési Szövetség elnöki posztját. Ez a nemzetközi szervezet a holokausztemlékezésben, illetve az antiszemitizmus elleni küzdelemben próbálja nemzetköziesíteni a módszereket. Én is azt javasoltam, hogy a közös felelősséget vegyük komolyan, ahol senkinek sem kell a másik szemében a szálkát is észrevennie, míg a magában a gerendát sem.

■ **A még lezáratlan emlékműügyben ön mintha kompromisszumot keresne, például olyan célzásokkal, hogy az emlékmű formája nem szerencsés.**

■ Nyilván nem én döntök erről, de különböző – akár egyházi, akár más – funkcióimban elég világosan látom a probléma sokrétűségét és érzékenységét. Ugyanakkor tényleg nem a kormányzati fegyelem mondatja velem, hogy ilyen emlékműnek igenis van helye Budapest belvárosában. De – mint bármelyik háborús vagy más nagy történelmi katalizmára emlékeztető emlékműnél – a nonfiguratív formát jobbnak tartom, mert szabadabb teret enged az interpretációnak.

■ **Milyen választ adott Trianon-ügyben az amerikai történészeknek?**

■ Trianon és az antiszemitizmus nagyon sokszor sajátos módon vetül egymásra, mintha aki a nemzetpolitikai ügyeket fontosnak tartja, az szükségképpen antiszemita is lenne. Így persze diszkreditálni lehet azokat a nemzetpolitikai lépéseket is, amelyek egyébként megfelelnek a világszerte elismert jogelveknek. Az ellenérdekelték szeretik ezt a módszert. A hivatalos kormányzati álláspont – és erre kell odafigyelni – soha, semmiféle revizionizmust nem enged meg, arról viszont hatványozottan fontos beszélni, miként vagyunk felelősek a határon túli magyarok identitásának megtartásáért. Legyen szó a nyelvi jogok, a kulturális autonómiai törekvések, a szimbólumhasználat korlátozásáról, ezek mind olyan, a kulturális sokszínűség egyébként európai szempontból is fontos elvét megkérdőjelező lépések, amelyek ellen a magyar kormány teljes joggal lép föl.

■ **A Külügyminisztériumra gyakran jut kármentő szerep, például az azeri baltás gyilkos esetében is. Most, az úgynevezett keleti nyitást szorgalmazva, miként kezeli, hogy Oroszország visszatér korábbi erőszakos nagyhatalmi módszeréhez?**

■ A keleti nyitás, amit szeretünk inkább globális nyitásnak hívni, nem jelent semmiféle kizárólagosságot vagy egyoldalúságot, nem kérdőjelezi meg sem transzatlanti, sem európai értékrendünket. Áttekintve – például Paks esetében – a magyar–orosz kapcsolatrendszer, üzletről van szó, nem politikáról vagy geostratégiáról.

■ **Pedig sokan tekintik kiszolgáltatottnak.**

■ Ehhez képest egyrészt Magyarország gázellátási kiszolgáltatottsága sokkal nagyobb, másrészt ha megnezzük más, tőlünk nyugatra eső államok gazdasági kapcsolatrendszerét, akkor az ő esetükben hatványozott függőségről beszélhetnénk Oroszországgal kapcsolatban.

■ **Ha tehát Oroszország ellen az EU szankciókat vezet be, akkor a magyar külpolitika kezét nem köti meg semmi, hogy csatlakozzon hozzá?**

■ Magyarország és a visegrádi négyek abszolút egy húron pendülnek, ami egyezik az uniós megközelítéssel is. Csak egységes álláspont hozhat megoldást.

DUDÁS SZABOLCS

■ **Ön az evangélikus egyház országos felügyelője, vagyis legmagasabb rangú világi vezetője is. Az evangélikusok mintha abban is különböznének a többi nagy keresztény egyháztól, hogy nemigen exponálják magukat politikailag, és hogy egy kevésbé témában – a saját ügyeik feltárásában – talán az általános magyar viszonyokhoz képest is elég jól állnak. Mi ebből a tanulság?**

■ A hívek körében széles konszenzust élvezve úgy gondoljuk, ha földolgozzuk egyházunk érintettségét a kommunista diktatúrában, azzal a mai tevékenységét is hitelesebbé tesszük. Ez nem parttalan ügynöközést, vádaskodást jelent, hanem a múlt megismerését. Egyébként pedig tényleg azt gondoljuk, hogy aktuális politikai ügyekben ott kell megszólalni, ahol az ügy hitelt, valláserkölcsei kérdéseket érint. Politikai hovatartozásukat tekintve – ha erre egyáltalán rákérdezünk – az evangélikusok elég sokszínűek, ezért az a nyilvánvaló célunk, hogy ne politikai hívószavak, hanem a hagyományos közös értékek és egyházi célok mentén próbáljuk meg a közösséget összetartani. Ez még akkor is így van, ha az egyház világi vezetője az Orbán-kormány helyettes államtitkára. ■ **BEDŐ IVÁN**